

17. 1570, febr. 27. Hely nélkül. (Latin.) Értesíti a nagyszombati tanácsot, hogy Camerarius Joachim levelet írt neki, melyben dicséri Banchay Györgyöt. Ajánlja, hogy ezt a szép tehetségű ifjút továbbra is segítsék.

18. 1573, jul. 22. A tanácsot kéri, hogy Kalmár Imrét kényyszerítsék azon 100 frt lefizetésére, mellyel neki tartozik.

19. 1573, aug. 21. Ugyanazon ügyben ír.

20. 1573, szept. 6. A bírónak ír; fonnivalót kér a felesége számára.

21. 1573. dec. 18. Bécs. Tisztelendo Vraim, Baratym. Zolgalathomath ayanlom keg. Touabba ez Dobos tanulasat, tudomanyat, akarattyat, alkolmasson examinaltam. Elegh kewesset tanüt. Mý lighen touabba valo akarattya, keg. megh ertý keg. examinálnya, azutan valamyre intesý (intézi) keg. akarattyat, az mýben mý zolgalhatunk Leszenprandt vrammal, ewmest (!) mýnden promotioual leszunk, csak hog ielencze megh, es kwldýe fell. Ha tezendik, enýs az en zandekomot meg mondom. Isten tarcza megh keg. Es zabla kell zinthe mostan az Ifiwnak, hogh azvtanis megh közönye. Datum Viennae, 18. decembris 1573.

Ke. baratya

Sambok Janos

Felzet: Egregys Dnis. Dno Joanni Somor, judici Tyrnaviensí et Dno Stephano Nylas sororio, amic. observ. Tyrnaviae.

22. 1574, márc. 19. A bírónak ír németül. Kéri, hogy a káptalannál levő levelét vegye át és küldje el.

23. 1581, jul. Bécs. (Latin.) A tanácsnak írja, hogy gondoskodni fog orvosról, ha a város 100 és a káptalan is 100 frtot biztosít neki.

24. 1553, dec. 26. (Apjára vonatkozik.) Selmecz városa átír Lympek Jakab selmeczi polgár érdekében a nagyszombati bíróhoz és esküdtekhez, kérvén, hogy eszközöljék ki, hogy esküdt-társuk, Sambok Péter az említett Lympeknek több évi hű szolgálataiért járó díját barátságos úton adja meg.

KÓSSA GYULA DR.

ALAPTALANUL CSOKONAINAK TULAJDONÍTOTT VERSEK.

A Irodalomtörténeti Közlemények f. évi I. füzetében Oláh Gábor Csokonainak két ismeretlen költeményét közli. Mind a kettőt egy kéziratoss gyűjteményben találta, melyet Somosi Mihály 1808-tól kezdve másolt. Hogy a két vers valóban Csokonaitól származik, arra nem tud egyéb bizonyosságot, mint hogy a gyűjteményben több kétségtelenül Csokonaitól írt vers olvasható, s e kettő alá is Csokonai nevének kezdő-betűi, V. Cs. M. van írva.

Mivel a másolat nem Csokonai keze-munkája, nem fölösleges az óvatosság, s azt hiszem, nagyon helyén van az a csillag, a melylyel folyóiratunk szerkesztője a második, *Egy sírhalom felett* című verset megjegyezte: inkább Csokonai mesterének, Kováts Józsefnek, mint Csokonainak a rímeit hallja benne az ember. A másik verset, *A' Barátság*-ot meg határozottan nem Csokonai írta, hanem Verseghy Ferencz, s közölte is nyomtatásban a *Mi a' Poézis?* cím alatt 1793-ban megjelent könyvében (85 l. XXIII. költemény). Somosi másolata szószerint adja Verseghy költeményét, csak a nyolczadik soron változtat egy keveset. (Verseghynél: *A' barát 's a' kedves közt*, Somosinál *A Barát és kedves közt*.) Megjegyzem, hogy a költemény nem eredeti. Mint Verseghy legtöbb, e kötetben megjelent költeménye, ez is Ramler *Lyrische Blumenlese*-jének köszöni születését: a *Blumenlese* II. kötet 19. versének fordítása.

Fölhasználom az alkalmat, hogy még egy pár jogtalanul Csokonainak tulajdonított versre mutassak rá. Hogy *A változó szerencse* és a *Keserű búcsúvétel* (Schedel 1844-iki kiadásában 727. hasáb) nem Csokonaitól valók, hanem az előbbi a XVIII. század közepéről, az utóbbi meg épen a XVII. század közepéről való hosszabb dal részei (v. ö. Thaly, *Vitézi énekei* II: 326—327 és u. o. 86—90), azt éppen Oláh Gábor mutatta ki. Még érdekesebb azonban, hogy Batsányinak egy verse is szerepel Csokonai művei között, nemcsak Toldynál, hanem a legújabb »teljes« Csokonai kiadásban (Horváth Cyrill) is. Ez a *Vigasztalás*. Toldy említett kiadásában (Nemzeti Könyvtár) a 747—749. hasábon közli Csokonai hátrahagyott versei között s a 955. hasábon a következő jegyzettel kíséri: »Vigasztalás egy megholt barátomnak kedveséhez. Cs. írásai közt talált idegen kezű, de Cs. által javított példányból. Az épen most említett verslajstromban illy czímet lelek: Vigasztalás egy megholt barátja hitveséhez.« Csodálatos, hogy Toldyt nem tette figyelmessé az első két sor:

Ah! hogy beszéljek *ujólag*
Ó róla néked, árva szűz!

s nem kutatta, irt-e már Csokonai ezelőtt egy *menyasszonynak elhunyt vőlegényéről*. Ekkor talán eszébe ötlött volna, hogy nem Csokonai volt az, hanem Batsányi, a ki elhunyt barátjának (Szentjóni Szabó Lászlónak) árván maradt menyasszonyát megszólaltatta egyik kufsteini elégiájában (*Lina panaszsza*)¹ és hogy a sorban ezután következő elégia a szóban forgó *Vigasztalás*,² melyet Batsányi joggal kezd így: *Ah! hogy beszéljek ujólag*.

A legkülönösebb azonban az, hogy Toldy még akkor sem vette észre a tévedést, midőn a 60-as évek elején mind a két költő verseit sajtó alá rendezte s a Magyar nemzet classicus írói című vállalat egyik 1864-ben megjelent kötetében mint *Csokonai*³ a másik, egy évvel később

¹ Költeményeinek 1827-iki kiadásában, I. (egyetlen) kötet, 73. l.

² U. o. 74. l.

³ Csokonai válogatott munkái II: 77.

napvilágot látott kötetében pedig mint *Batsányi* munkáját közölte a költeményt.¹

Valamint tehát *A' Barátság*-ot nem iktathatjuk Csokonai versei közé (s az *Egy Sírhalom felett*-et is bajosan), akként a *Vigasztalást*, mint Batsányi jogos tulajdonát szintén törölnünk kell Csokonai művei közül.²

CSÁSZÁR ELEMÉR.

¹ Batsányi János költeményei, válogatott prózai írásaival, 59. l.

² Így természetesen nem illeti meg Csokonait az a méltánylás sem, amelyel Dóczy Lajos adózik nyelve geniuszának, hogy e versben a prózai *intézet* szót »a legfenségesebb fogalomra« alkalmazza. (Magyar Könyvtár 300. füzet 47. l.)